

Artbeskrivning och ekologi

Gråsparv och pilfink har genom åren utvecklats till att bli de mest kulturbundna fåglarna i landet. De är idag så vanliga i städerna att en majoritet av de svenska bestånden antagligen finns här. Trots att det är två skyddsvärda arter upplever människan dem allt mer som en olägenhet.

När gråsparven (*Passer domesticus*) etablerat sig inom ett område stannar den vanligtvis där under resten av livet. De slår sig ner under tegelpannor, i ventiler, i övergivna svalbon och ibland även i buskage och häckar. Gråsparven uppträder flockvis i människans närhet i städer och andra samhällen i större delen av landet. Både gråsparven och pilfinken bildar livslånga äktenskap. Kosten består av frön, frukter och insekter.

Gråsparven har gått tillbaka kraftigt de senaste åren, men den finns inte på några rödlistor, dvs. den är inte klassad som utrotningshotad i Sverige. Ett skäl till tillbakagången kan vara att gråsparvarna tycktes trivas intill hästar och man såg förr ofta gråsparvar plocka mat i hästarnas spår. När hästarna blev mer och mer ovanliga så försvann också gråsparven. Det är idag vanligare med pilfink än gråsparv.

Pilfinken (*Passer montanus*) är något mindre än gråsparven. Den finns i trädgårdar, parker, bebyggelse, huvudsakligen i södra, men även i mellersta Sverige.

Pilfinken äter insekter och ogräsfrön och är inte lika bunden till människan som gråsparven. Den häckar ofta i ihåliga träd i parker och alléer, under tegelpannor och i bland även i fågelholkar. Äldre pilfinkar är utpräglade stannfåglar och stannar kvar på häckningsplatserna året om. Ungfågeln är däremot betydligt rörligare, men brukar inte heller de sprida sig mer än några mil.

Pilfinken har jämfört med gråsparven en betydligt sydligare tyngdpunkt i sin förekomst i landet. Den är mindre bunden till tätbebyggelse än gråsparven och är mer av en trädgårdsfågel.

Skador och olägenheter

Pilfinkar och gråsparvar orsakar problem genom nedsmutsning på framförallt uteserveringar. Det händer även att de tar sig in på restauranger och caféer.

Förebyggande åtgärder

Kom ihåg att problemen med fåglar ofta beror på att vi, utan att tänka på det, erbjuder dem fina matställen och bra platser för skydd och för bobyggnad. För att

undvika problem med pilfinkar och gråsparvar bör du därför tänka på att aldrig lämna matavfall så att det kan dra till sig fåglarna. Stäng noga till soprummet och mata inte fåglarna på torg, uteserveringar eller i parker.

Alternativ till skyddsjakt

Det finns flera sätt att skrämja bort fåglarna från en viss plats. Attrapper av rovfåglar kan användas liksom lika föremål som ger ifrån sig ljud eller ljus. Alla fågelskrämmor fungerar inte alltid. Testa dig fram!

Jaktbestämmelser

Gråsparven och pilfinken är fredade och får inte jagas. Den finns dock upptagen i 23 § jaktlagen i den s.k. skyddsjaktbestämmelsen. Det innebär att gråsparvar och pilfinkar som kommer in på en gård eller i en trädgård och där kan orsaka skada eller annan olägenhet samt de som orsakar olägenheter i ladugårdar, livsmedelslager eller motsvarande anläggningar får jagas under hela året. För att få jaga inom tätbebyggt område krävs särskilt tillstånd av polisen.

Ansvarsfrågor

Skadedjur och ohyra är benämningen på djur som medför olägenhet för människors hälsa. Med olägenhet för människors hälsa avses störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig. Gråsparvar och pilfinkar orsakar ytterst sällan olägenhet för människors hälsa.

Bostäder och lokaler för allmänna ändamål ska hållas fria från ohyra och andra skadedjur. När det gäller skadedjur i övrigt (utomhus) ska åtgärder endast vidtas om det finns hälsorisker (t.ex. smittspridning) som inte är av ringa natur. Det är ägaren eller nyttjanderättshavaren som har ansvaret för det. Miljönämnden i din kommun kan ålägga den ansvarige att vidta åtgärder om det behövs. Det är bara om det är ”av särskild betydelse med hänsyn till hälsoskyddet” som kommunen ska sörja för att det vidtas åtgärder.

Det gäller alltså om det finns risk för sjukdom eller epidemier som inte kan knytas till särskilda fastigheter eller lokaler.

Det är fastighetsägaren eller den som ställt ut soporna som har ansvar för att de inte sprids ut. Avfallsbehållare får inte fyllas mer än att de lätt kan stängas till. Om du bor i hyreshus och anser att pilfinkar och gråsparvar ger upphov till olägenhet runt din bostad ska du i första hand kontakta fastighetsägaren som har ansvar för att sanering blir utförd. Fastighetsägaren får i sin tur kontakta ett skadedjursbolag som hjälper till med den saneringen. Om problemet ändå kvarstår kan du kontakta miljöförvaltningen.

Mer information

www.sofnet.org, klicka på snabbval – jaktfrågor – alternativ till skyddsjakt

www.jagereforbundet.se - jakttider – Svenska Jägarförbundet